

6. Normativní a empirická pedagogika sportu a jejich význam

Normativní pedagogika sportu

Normativní pedagogika = **klasický** pedagogický koncept

- → **od počátků** rozvoje pedagogického myšlení
- zdůraznění u **Herbarta** (19. století) =
- **klíčová pozice = edukační cíle** –
jsou **normativní**, empiricky nezdůvodnitelné
- **analogicky pedagogika sportu** = nejen empirická, ale
i **normativní** (duchovědně orientovaná, klasická) **koncepce**
- klíčové = **teleologické směřování** (telos = cíl, účel, konec, ...)

Normativní pedagogika sportu

- **východisko** = **humanistická orientace** →
podstatný úkol pedagogiky sportu =
identifikace a reflexe obrazů člověka (Prohl, 2006)
- charakteristický rys = diskuse o **hodnotách, cílech**
a **normách** sportovní edukace
(klíčové pro instrumentální, tzn. především školní sport)
- normativní pedagogika sportu –
těsný vztah k filozofii a etice sportu

Normativní pedagogika sportu

Typické **modely**:

- **areté** = všestranná dokonalost + ctnost + zdatnost + mužnost + chrabrost + udatnost + hrdost + vznešenost + dobrost (antické Řecko)
- **kalokagathia** = fyzická, morální a duchovní dokonalost (antické Řecko)
- **athleticismus** = přesvědčení – sport rozvíjí charakter (Anglie, 19. století)
- **Olympismus** = životní filozofie – propojení zdatnosti + vůle + ducha sport + kultura + výchova → způsob života (radost, úsilí, výchova, etika)
- ...

Normativní pedagogika sportu

Typické **otázky**:

- Podporují **cíle** sportovní edukace rozvoj osobnosti nebo ji poškozují?
- Můžeme stanovených **cílů** sportovní edukace dosáhnout?
- Proč dané **cíle** můžeme nebo nemůžeme splnit?
- ...

Význam normativní pedagogika sportu

- analýzy soudobého sportu → časté **jevy, jež humanistická společnost nemůže akceptovat**
- normativní pedagogika sportu = klíčový **důraz na lidské hodnoty** a s nimi související **směřování sportovní edukace**
- **východisko** = předešlé + **Coubertin – analýza hodnot sportu**
- stálý rozvoj = **olympijská pedagogika**
- **smysl olympizmu** = zapojit sport do procesu harmonického rozvoje člověka s cílem vytvořit mírovou společnost, která zachovává lidskou důstojnost (*Olympijská charta*)
- princip **fair play** = edukační dimenze nejen soutěžního sportu

Význam normativní pedagogika sportu

Normativní koncept = **východisko** pro:

- **sportovní pedagogy** (trenéři, učitelé TV, cvičitelé, „rodiče“, instruktoři, ...) – **orientace na dobrý a zdařilý život všech** sportovců a na naplnění jejich přirozených zájmů
- **sportovce** – podstatné je pochopení pravidel, postupů a kritérií, jež umožní rozhodovat, **které požadavky mají splnit a které odmítnout** (= **autonomie jedince**)

Význam normativní pedagogika sportu

Kritika:

- vytváří pouze **ideální konstrukty**
- **neopírá se o realitu** analyzovanou empirickými výzkumy

Reakce na kritiku:

- sportovněpedagogické postuláty (normy, předlohy, modely) **se nemohou doslovně přenášet do edukační praxe** →
- = **nepostradatelná hodnotová orientace**
pro originální práci sportovních pedagogů →
- nutná autentická, kreativní a originální **aplikace**

Empirická pedagogika sportu

- empirická pedagogika – od počátků 20. století – **experimentální pedagogika**
- snahy o **přesná měření – výzkum** edukačního procesu – vstupů a výstupů (testy – počátky viz IQ testy)
- typický výzkum pedagogických otázek z pozice **behaviorální psychologie** = vypracování exaktního **výzkumného aparátu** (výzkumné metody a techniky)
- **Thorndike – výzkumy chování, učení** (stimul – reakce)
- stálý význam behaviorální psychologie – např. výzkumy motorického učení, trenérských stylů, ...

Empirická pedagogika sportu

VYCHÁZÍ:

- ze snahy **přenést** do pedagogiky **metodologii přírodních věd**
- z **kritiky normativní a duchovnědné koncepce** (≠ racionalita)
- z **odmítnutí hodnotících soudů**, edukačních **požadavků (norem)** a etických kritérií

ZÁKLAD:

- poznání pedagogické „technologie“
- **objektivní informace o objektu** zvaném „sportovní edukace“
- odhalit podstatu na základě **hypotéz a jejich ověřování**
- dosahované výsledky = **prognózy** sportovní edukace

Empirická pedagogika sportu

- rozvoj empirické pedagogiky sportu – 2. polovina 20. století
- **podstata = výzkum procesů sportovní edukace**
- **výzkumná témata**, např.:
  - motivace v TV
  - komunikace a interakce v TV a sportu mládeže
  - didaktické znalosti učitele TV, trenéra, ...
  - reflexe a sebereflexe učitele TV, trenéra, ...
  - metody a styly učení a výuky v TV, trenérské styly, ...
  - komplexní aktivity sportovních pedagogů
  - vzdělávání sportovních pedagogů
  - ...

Empirická pedagogika sportu

- předpoklad rozvoje empirické vědy = **fundovaná metodologie**
- **metodologie pedagogiky sportu** vychází z:
  - z metodologie sociálních věd
  - z metodologie pedagogiky
  - z metodologie kinantropologie
  - z metodologie věd o sportu
  - ...
- HENDL, J. *Přehled statistických metod*. Praha: Portál, 2004.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2016.

Empirická pedagogika sportu

rozvoj metodologie věd o sportu – viz SRN, UK, USA:

- teoretické a praktické informační zdroje ve vědě o sportu (Haag; Hein 1990) – **význam infrastruktury vědy**
- **výzkumné metody a techniky**, plánování výzkumu a získávání údajů ve vědě o sportu (Strauß; Haag 1994)
- **statistická a hermeneutická analýza dat** ve vědě o sportu (Strauß; Haag; Kolb 1999)
- oblasti teorie a **výzkumná témata** ve vědě o sportu (Haag; Strauß 2003)
- **výzkum trenérského vzdělávání** (Leeds Beckett University)

Empirická pedagogika sportu

Kritika empirického přístupu:

- **chybějící teoretická a etická orientace** výzkumů
- **nedostatek odpovědnosti** (cíl = „technologie, ne člověk“)
- **deterministické pojmání sportovní edukace**
(vychovávaný jako předmět technické manipulace)
- **redukcionismus** (opomíjení otázek edukačních cílů,
zjednodušování komplexních pedagogických problémů) =
- **nedostatečný zřetel k sociálním podmínkám**
- **multiplikace výzkumných témat**

Empirická pedagogika sportu

REAKCE NA KRITIKU = zdůraznění **specifik ve výzkumu sportovní edukace** = respektování bázových principů vycházejících z normativní pedagogiky sportu (Prohl 2006):

- 1. odpovědnost k praxi** = kritické východisko sportovněpedagogického výzkumu
- 2. povinnost k vlastnímu předmětu výzkumu = respektování etických a antropologických východisek**
- 3. svoboda výběru témat a výzkumných metod =** možnost adaptace výzkumných postupů

Kritická pedagogika sportu

- úsilí o **integraci** empirických a normativních přístupů →
- rozvoj tzv. **kritické pedagogiky sportu**
- **normativní koncepce** spoluvytvářejí **východiska výzkumů**
- **humanisticky orientovaný empirický výzkum**
- **výsledky výzkumů – integrace** do „norem“ →
- tvorba klíčových **dokumentů o sportovní edukaci** (sportu)
- impulzy pro **vzdělávání sportovních pedagogů** →
- rozvoj **humanisticky orientované sportovní edukace**

Kritická pedagogika sportu

normativní	pedagogika sportu	empirická
	ÚKOLY	
směřování edukace – <i>jaká by měla být?</i>		výzkum sportovní edukace – <i>jaká je?</i>
	VÝSLEDKY	
stanovení norem – <i>to, co by mělo být</i>		závěry výzkumů – <i>to, co existuje</i>
	PROPOJENÍ	
hodnot	kritická pedagogika sportu	faktů